

Tidning för Sveriges Arbetare.

Tidningen utgifves hvarje helgfri Lördag kl. 12 middagen. Priset är för helt år 3 rdr, för halft år 1 rdr 50 öre, för 3 månader 75 öre och för månad 25 öre. Prenumeration emottages å Göteborgs-Postens Annonskontor (samma hus som Postkontoret) samt i Arbetareföreningens handelsbod. Annonser mottagas å Göteborgs-Postens Annonskontor, mot en afgift af 6 öre för petrad eller dess utrymme. Utdelning sker hos C. D. Eggers, hörnet af Kors- och Södra Larmgatorna, hos G. A. von Sivers, hörnet af Södra Hamn- och Larmgatorna, hos J. R. Selling, hörnet af Torg- och Silkgatorna, hos Söderström & Co vid Skeppsbron, hos J. P. Koch, N:o 37 å Fattighuset, uti Z. Gewalts brödbod, vid f. d. gamla Masthuggstullen, hos C. A. Lundgren vid Stibergstorget, samt hos P. Bengtsson, i Redbergslid; å hvilka samtliga ställen jemväl lösnummer försäljas å 8 öre. Tidningens Byrå är i byggm. Rapps hus vid Franska Tomten, 2 tr. upp. — D. F. Bonniers Boktryckeri, 1869.

Vecko-Öfversigt.

En engelsk författare yttrade en gång: "Guld-åldern och bronsåldern ha lemnat rum för järnåldern". Det är sanning: jernet är en stormakt i våra dagar. Det omskapar världen. Telegrafens järntrådar och jernvägarne ha redan fört städer så nära hvarandra, att ett land nu liknar nästan en enda stor stad. Ja, jernvägarne föra hela länder närmare hvarandra och binda dem vid ett gemensamt intresse. I England umgås man med planen att lägga ett föreningsband af jern mellan England och Calcutta i Indien — en jernvägssträcka genom Europa och Mindre Asien, hvilken gör en färd från London till Indiens pagoder, till dess lotusblommor och dess Ganges till en blott lusttur. Jernet skall utgöra vägen och jernlokomotiver skola vara de eldhästar, som skola draga jernvagnarne, befraktade med sina lefvande laddningar, längs civilisationens stråkväg. Vi ha ännu endast sett början af jernvägarne ofantliga välde. Nästa generation, kanske redan denna, skall se London-Calcutta-banan utsträckt till Peking genom Mellan-Asien. Från Peking skola jernångarnes frustande drakar föra Orientens, föra Kinans och Mellan-Asiens alster och folk till Kalifornien, hvarifrån de skola spridas med Stillahafsbanan, som den 10:de ds blef färdig, öfver hela det amerikanska fastlandet, ja, till New-York, derifrån nya ängskepp afgå, för att tillföra Europa Vesterns alster och återföra Europas. Vi häpnar inför dessa stordåd af människosläktet, som snart ej mera känner för sig någon gräns på jorden.

Sålunda är jernet den stora bildningsgöraren. Genom det resa sig städer, gunga skeppsflottor, blifva ödemarker beboeliga. Det är mäktigare, än någon hexmästares trollstaf. Smeden är snart allherrs-karen. Han bär svaret på det närvarandes gåta i sin slägga; på hans städ smider tidens Vulkan de åskviggas, medelst hvilka Jupiter fordom styrde människorna.

Intet land i världen har rikare jerngrufvor, än Sverige — sjelfva den mark, på hvilken vi trampa, öfver hvilken vi lägga våra räls är stinn af samma metall, som endast väntar på att bli framdragen i dagsljuset, för att tråda i utvecklingens tienst. Vi svenskar utgöra den nation, som förtredesvis borde förse världen med denna så viktiga produkt. Vi borde vara de rätta utdelarne af denna ofantliga källa till rikedom och välförstånd för folket. Efterfrågan deraf måste med hvarje dag stiga, tillgång derpå ha vi i mängd uti våra berg. Må vi därför med kraft gripa verket an att på allt upptänkligt sätt förädla vår jernhandtering, göra varan billigare och sålunda åter inträda i konkurrensen. Engelsmän och amerikanare synas beslutna att använda talang och kapital till uppfinnande af nya förbättringar och till att draga fördel af andra länders uppfinnningar. De vilja bespara det mänskliga arbetet i jern-tillverknin-gen, för att få det ännu billigare. Vi ha därför en tung kamp att stånda. Vaksamhet, flit, snabbhet i antagandet af nya förbättringar, såväl som ifver i att söka och bibehålla nya marknader, äro de oundgängliga vilkor, af hvilka svenska jernhandteringens framtid beror. Låt oss häri icke svika! Må vi kasta håglösheten och modlösheten i grufvornas djup och i stället ur dem framdraga vår tids ädla metall, detta jern som aldrig der skall tryta, lika litet som det bör fattas i svensk mans karakter, i hans arbete och hans mod!

Men ett annat vilkor för denna kraft är, att vi förtrampa vissa gamla fördomar och med jemlikhetens grundsats i hjertat gifva hvarje arbete i det goda full jemördighet. Vi ha i mer än ett hän-seende en spegel, hvad detta beträffar, i Frankrike, hvarifrån tidningarne häromdagen meddelade sam-tidigt följande märkliga notiser:

Kejsaren har beviljat enkan (efter den rike senatspresiden-ten) Troplong en årlig pension af — 20,000 frs!

Kejsaren har befallt, att till fru Jeanne Bory, lärarinna i Villiers, som nu efter 35 års tienst drager sig tillbaka, en årlig pension af — 38 francs!

Behöfver väl denna sammanställning några ut-läggningar? Den talar latin, såsom ordspråket säger. Men vidare:

Ett kejsarl. dekret beviljar Marie Jeanne Delachavonnery-Bléritier, lärarinna i Qveige, för 45 års tienstgöring, en pen-sion af — 38 francs!

Samma dag hade grevinnan Walewska, hvars man, f. d. minister, efterlemnadt en förmögenhet om flera millioner, fått en årlig pension af — 20,000 francs!

Den allmänna rättskänslan måste söras häröfver — men huru ofta ske ej motsvarande förhållanden äfven i Sverige?

I dag börjas valen i Frankrike. Regeringens öfvervigt är afgjord; men det moderat-liberala partiet skall bli hennes stödjepelare.

Lugnande underrättelser ha ingått från Amerika om dess förhållande till England; men vädret är så ombytligt. Är det i dag solsken, ha vi kanske i morgon åter oväder.

* * *

Äfven den klimatiska väderleken är föränderlig: regn och solsken omvexla med hvarandra. "Det är ett riktigt orangeriväder!" säga landbrukarne och gnugga händerna af förtjusning öfver att ännu en gång få höra, huru gräset växer. Gudi lof! allt ser så godt ut, skriver man till oss från alla kanter, att det väl torde komma att besannas, hvad konun-gen sade i det tal, hvarmed han pingstaftonen hem-förlofvade riksdagen: "Vi skiljas under det hopp, som lifvas af en för våra tegar gynsam väderlek, att ljusare tider snart skola gry, då landet åter skall er-bjuda hvarje idog arbetare hans dagliga bröd". Måtte dessa förhoppningsrika ord gå i fullbordan!

Riksdagen, som var den sista under den första valperioden, karakteriserades af Andra kammarens talman, biskop Sundberg, i några ganska träffande och kraftiga ord, deri han motträdde den tyvärr hos folket alltför vanliga "tron på lagstiftningens all-makt, inbillningen om representationens skyldighet att afhjelpa alla olägenheter, äfven der det ligger utom mensklig förmåga att afhjelpa dem, uppfattningen af samhället såsom ett löst aggregat, hvilket när som helst och huru som helst kan omstöpas, med mera dylikt". Med hänsyftning på de stundande valen sade han:

Hvarför skulle vi icke tro på framtiden och vårt folks sunda förstånd att städe låta sig representeras genom ombud, som äro det viktiga kallet vuxna och med tillräckliga insigter förena ärlig vilja? Måtte blott tillfälliga passioner ej hindra ögat från att uppsöka dugligheten, hvar helst den finnes. Sjelf undviker hon nog lika mycket att tränga sig fram till andras förtroende, som hon föraktar konsten att vända kap-pan efter dagens meningsvindar. Hennes segrar eller hennes nederlag skola snart blifva uppenbara.

Blicka vi tillbaka på hvad den 3-åriga riksdags-period, som nyss slutats, utträttat, så framträda isyn-nerhet följande mera betydelsefulla beslut:

rikdagen har förordnat indragande af elementarlärover-kens första klass;

den har beslutat, att de civila embetsverkens domsrätt skall upphöra;

att civila boställen skola försäljas;

att grundrätterna skola förvandlas i penningar;

att de, som bekänna sig till en från statskyrkan afvi-kande lära, skola lättare kunna bilda egen församling;

att fattigvårdsvänget skall lättas;

att penningens nästan oinskränkta makt vid kommunal-val i städerna skall inskränkas;

att vid hvarje häradsrätt skall förordnas tvenne fullmäk-tige till allmänhetens tienst.

Deremot har den ej fört försvarsfrågan ett tupp-fjät framåt, och hon var likväl bland de viktigaste. Till en minskning af öfverflödiga tienstemen har den tagit första steget.

Slöjd- och arbetareföreningens medlemmar i Stock-holm ha ingått till styrelsen för slöjdskolan i Stock-holm med den framställning, att densamma fortfa-rande måtte utveckla henne till industriens fromma och, i strid mot inom riksdagen uttalade åsigt, in-galunda göra några inskränkningar. Ur skrifvelsen må följande stycke här finna plats, såsom öfverens-stämmande med principer, hvilka härvarande arbetare-föreningens styrelse i sin skrifvelse till Utskänknings-bolaget uttalat:

Såvida skolans ändamål är att höja landets industri, så åligger det ock skolan att taga kännedom om och meddela de framsteg och förbättringar i tillverkningsmetoder och verktyg, samt dessas användande, som hvarje tid medför, att höja och förädla verkstadsarbetet genom att lemna de redan i ar-betets mekaniska utförande skickliga lärjungarne tillfälle att under skickligare och mera konstnärligt utbildad ledning, än på verkstaden finnes att tillgå, få, med biträde af de bästa verktyg, modeller och mönster utföra arbeten, som stå långt öfver hvad verkstaden dittills mäktat utföra. Detta är enda och rätta utvägen för Sveriges industri att kunna i täflan

uppträda vid sidan af utlandets, det öfriga beror på gyn-samma tidsförhållanden och på oss sjelfva.

Så vakna arbetarne till lif litet hvarstades. Måtte pressen understödja deras visade lust att åter höja en alltför länge domnande fosterländsk industri!

Barnhusbarnen i Stockholm ha haft ett dans-nöje, der glädjen stod högt i taket. Ett dylikt barn-gille eger rum d. 14 Maj hvarje år, enligt den år 1774 aflidne Petter Fuhrmans testamente, som för detta ändamål anslog till barnhuset 14,028 daler silfvermynt.

Lunds industrilotteri har, af brist på uppmun-tran från allmänhetens sida, upphört.

I Danmark ha insamlats för de nödlidande i Småland 30,000 rdr sv. Aldrig förneka sig dessa våra sanna vänner.

En kadett Björkman har aflidit å Carlberg, hvars lefnadshistoria förtjenar omnämnas. Han var son till en fattig bonde och hade måst underkasta sig de hårdaste försakelser, för att erhålla den undervisning, som erfordrades för inträde i krigssko-lan: otillräcklig föda, en vinter tillbragt i Upsala i oeldadt rum. I Upsala hade han erhållit understöd af en fattig arbetare, Holm. Slutligen fick han in-träde vid Carlberg, der hans kamrater betalte underhållsavgiften för honom. Under denna sin kamp mot skickelserna hade han emellertid ådragit sig en bröstsjukdom, som för tidigt lade honom i graf-ven. De sörjande kamraterna ha sammanskjutit medel, för att dermed godtgöra Holm för hans for-dran hos den aflidne. — Ett bevis på att den dag måste en gång komma, då en sådan samfundsord-nung gäller, att äfven den fattigaste yngling skall kunna utan för stora lidanden välja och erhålla undervisning i det yrke, för hvilket han har lust!

Prinsessan Lovisas bröllop skall firas den 27 Juli.

Den bekante redaktören Damm har skuddat stoftet af sina stöflar och emigrerat. Sorgens be-klagande ökar glädjen!

Med presten Palmgren synes det vara ett egendomligt förhållande. En mängd aktade åboer i hans pastorat ha till konsistorium i Vexjö insändt en skrift, som på det högtidligaste försäkrar hans oskuld till de brott, för hvilka förtalet och smä-delsen skola ha anklagat honom. I den allmänna rättskänslans namn fordra vi, att här den stränga-ste undersökning må vidtagas, på det Palmgren må straffas, om han är skyldig, men å andra sidan hans belackare komma på skam, om förhållandet är motsatt. Vi ha knappast hört någonting mot-svarande denna tilldragelse.

Staden Karlstad har nu en skuld af 1 mil-lion, ytterligare 200,000 rdr måste upplånas. Goda utsigter för de skattdragande i ett så litet sam-hälle.

* * *

Under veckan ha våra riksdagsmän anländt hem, för att, såsom biskop Sundberg i sitt afskeds-tal sade, "återgå till de verkningskretsar, inom hvilka deras lefnadsuppgifter företrädesvis skola lösas."

I samband härmed må nämnas, att "Fädernes-landet" innehåller ett nytt bref från Göteborg, hål-let i den vanliga sannfärdiga stilen, hvari yttras, huru hr Hedlund skulle vara uppgifven af valmän-nen för stundande riksdag, på grund af hans upp-trädande i tryckfrihetsfrågan. Något sådant är ej fallet. Tvärtom tro vi, att hr Hedlund, just deri-genom att han — hans förslag måtte nu ha varit burudant som helst — haft mod att röra i frågan om ansvaringsystemet, snarare vunnit sympati, än antipati; ty vi älska här i Göteborg, att der må stå en man bakom ordet. Hvarje angrepp mot tryckfriheten skulle här möta en storm af ovilja; men ett försök att få bort det för tryckfriheten ge-nom sina missbruk så farliga ansvaringsystemet skall här alltid helsas med belåtenhet.

Det värda bladets korresp. säger vidare, att utgivaren af denna tidning skulle vara designerad till riksdagsmannakandidat: en uppgift som sanno-lik är lika mycket huggen i luften som den andra. Då hr Krook blef vald till stadsfullmäktig, hette det i den värda organen, att han sålt sig till de